

КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД «ЗАКЛАД ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ
(ЯСЛА-САДОК) «СОНЕЧКО» КОМБІНОВАНОГО ТИПУ
ГУЛЯЙПІЛЬСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ

ІНФОРМАЦІЯ

на тему: «Гра як засіб корекції мовленнєвого розвитку
дітей з мовленнєвими порушеннями»

Підготувала: вчитель-логопед

Каплунова Л.Л.

Травень 2020 р.

Гра – це могутній виховний засіб, який виробило людство і тому в ній істотна потреба людської природи.

К.Д. Ушинський

Дошкільне дитинство – важливий етап у розвитку дитини. Основний вид діяльності дітей дошкільного віку – це гра, в процесі якої розвиваються духовні і фізичні сили дитини, увага, пам'ять, мислення і комунікативна функція. Саме в грі дитина оволодіває предметним світом, вчиться взаємодіяти з іншими, засвоює правила поведінки, а ще вона спрямована на майбутнє, бо у грі у дітей закріплюються чи формуються властивості, вміння та здібності, необхідні для виконання соціальних і професійних функцій. А.С. Макаренко писав: «Гра має важливе значення у житті дитини. Якою буде дитина у грі, такою вона буде і в праці, коли виросте. Тому виховання майбутнього діяча відбувається перш за все в грі».

Проблема дитячої ігрової діяльності знайшла відображення в багатьох психолого-педагогічних теоріях і дидактично-виховних системах. Великий внесок у вивчення теорії дитячої гри зробили такі вчені як Л.С.Виготський, Л.С. Рубінштейн, Д.Б.Ельконін та інші. Проблемам гри приділяли увагу мислителі і педагоги як минулого, так і сучасного: Платон, Аристотель, Рабле, Я.А.Коменський, Д.Локк, Ж-Ж Руссо, І.Кант, А.С. Макаренко, О.Запорожець та інші.

Доведено, що ігрова діяльність, різні види ігор, ігрові заняття і прийоми підвищують ефективність сприймання дітьми навчального матеріалу. У Базовому компоненті дошкільної освіти зазначається, що одним з головних завдань дошкільної освіти є формування особистості дитини і підготовка її до навчання у школі. Аналіз психолого-педагогічної літератури свідчить про збільшення кількості дітей дошкільного віку із порушеннями мовлення, що зумовлює труднощі в оволодінні Програмами навчання і виховання дітей дошкільного віку в ЗДО.У зв'язку з цим значущості набуває логопедична робота з дітьми, які мають вади мовлення, особливо загальним недорозвитком мовлення. Від рівня сформованості мовлення дитини, зокрема, фонетико-фонематичної, лексико-граматичної сторін, залежить рівень опанування навчальною діяльністю. Оскільки мовлення щільно пов'язане із мисленням, зав висновками Л.Виготського, то дитина із ЗНМ, яка має порушення процесу формулювання виразу чи вислову, не виконує

повноцінно мисленнєво-пізнавальну функцію, що негативно позначається на оволодінні читанням і письмом у початковій школі. Діти з порушенням мовлення належать до неоднорідної і чисельної групи, для якої оволодіння усним мовленням – єдиний і основний шлях особистісного розвитку. І саме засобами гри необхідно це реалізувати.

Ігри, які застосовуються в корекційно-виховній роботі умовно діляться на дві великі групи:

- **Творчі ігри.** До них належать режисерські, сюжетно-рольові (сімейні, побутові, суспільні), будівельно-конструкційні, ігри на теми літературних творів (драматизації, інсценування).
- **Ігри за правилами.** Цю групу утворюють рухливі (великої, середньої, малої рухливості; сюжетні, ігри з предметами; з переважанням основного руху: бігу, стрибків тощо; ігри-естафети) та дидактичні ігри (словесні, з іграшками, настільно-друковані).

У процесі гри у дітей формується звичка зосереджуватися, самотійно думати, розвивати увагу.

Творча або сюжетно-рольова гра. Її головна мета – розвивати комунікативні здібності дитини, уміння спілкуватися, правильно формулювати думку, давати оцінку вчинкам інших. В процесі сюжетно-рольової гри розвивається діалогічне мовлення дитини. Різновидом сюжетно-рольових ігор є будівельні ігри. Саме ігрова діяльність вимагає умінь комбінувати, моделювати, уточнювати, відтворювати певні ігрові ситуації, що є запорукою формування комунікативних здібностей

- **В іграх-драматизаціях** зміст, ролі, ігрові дії обумовлені сюжетом і змістом того чи іншого літературного твору, казки і тощо. Вони подібні до сюжетно – рольових ігор: в основі тих і інших умовне відтворення явища, дій і взаємин людей і т. д., а також елементи творчості. Своєрідністю гри-драматизації є те, що за сюжетом казки чи твору діти виконують певні ролі, які відтворюють події в точній послідовності. Здебільшого основою ігор-драматизацій є казки. У казках образи героїв окреслені найбільш яскраво, вони приваблюють дітей динамічністю і ясною вмотивованістю вчинків, дії чітко змінюють одне інше і діти охоче відтворюють їх. За допомогою ігор-драматизацій діти оволодівають емоційно-вольовими складовими мовлення, такими як тембр, тон, тональність, інтонаційною виразністю.
- **Рухливі ігри** – важливий засіб всебічного виховання дітей. Правильно підібрані ігри сприяють гармонійному розвитку дитини, здійснюють позитивний вплив на розвиток вестибулярного апарату. Різноманітні рухи та ігрові дії дітей ефективно впливають на діяльність серцево-судинної, дихальної та інших систем організму, збуджують апетит та сприяють міцному

сну, що є необхідною умовою для корекції мовлення. Рухливі ігри дуже корисні для здоров'я, поліпшують обмін речовин, впливають на розумовий розвиток, сприяють вихованню свідомої дисципліни, волі, наполегливості у подоланні труднощів, виховують терплячість, привчають діяти за інструкцією, розвивають мовленнєве дихання.

Одним із найбільш ефективних методів навчання є дидактична гра. Це засіб навчання і виховання, яка у ігровій формі забезпечує високу якість сприймання під час практичної роботи, у ній поєднано два основних завдання: пізнавальна (навчальна) і емоційна (ігрова) складова.

Логопедична корекція стає більш ефективною при використанні дидактичних ігор із залученням різного наочного матеріалу: побутових предметів; іграшок, спеціально виготовлених посібників. Вчені поділяють **дидактичні ігри на 3 основні види:**

- Ігри з предметами;
- Словесні;
- Настільно-друковані.

Дидактичні ігри, які використовують у логопедичній роботі, діляться на кілька груп:

- Дидактичні ігри на ознайомлення дітей з новою лексикою (Н: «Що в торбинці?», «Знайди і назви», «Що для чого?» та інші);
- Дидактичні ігри для формування темпу, ритму та мелодики (Н: «Скажи голосно-тихо», «Повтори, як я», «Веселі Колобки» та інші);
- Дидактичні ігри на формування звуковимови, для автоматизації та диференціації поставлених звуків (Н: «Скажи, як я», «Кому що подаруєш?», «Чия іграшка?», «Звукова стежка» та інші);
- Дидактичні ігри на розвиток фонематичного слуху (Н: «Спіймай звук», «Чия пісенька?», «Телефон», «Який звук загубився?» та інші);
- Дидактичні ігри на формування граматичної правильності мовлення (Н: «Великий – маленький», «Один – багато», «Хто Що робить?», «З чого зроблений предмет?», «Який? Яка? Яке?» та інші);
- Сюжетно-дидактичні ігри з розвитку зв'язного мовлення (монологічного та діалогічного). Н: «Крамниця іграшок», «Продуктова крамниця», «Подорож у космос», «полікуємо ведмедика» та інші.

Таким чином, у дидактичній грі дві мети: одна з них – навчальна, яку переслідує дорослий, а інша – ігрова, заради якої діє дитина. Необхідно, щоб ці дві мети доповнювали один одного.

Логопедичні ігри є своєрідною формою суспільного життя дошкільників, вони прискорюють процес засвоєння знань, полегшують подолання труднощів під час спілкування, а також:

- Розвивають всі сторони мовлення;
- Концентрацію уваги, навички її переключення;
- Сприяють розвитку пам'яті;
- Розвивають всі типи мислення (наочно-образне, конкретне, абстрактне, логічне);
- Розвивають уяву (абстрактну, конкретну, репродуктивну, продуктивну та ін.);
- Сприяють розвитку сприймання (простору, часу, кольору та ін.);
- Розвивають фонематичний слух, аналіз, синтез, уявлення.

Отже, гра – один із найважливіших прийомів роботи з дітьми дошкільного віку. В ігровій діяльності розкривається індивідуальність дитини, формуються почуття колективізму, комунікативні навички, розвиваються діалогічне та монологічне мовлення, творчі здібності дітей.

Література:

1. Кондукова С.В. «Особливості застосування гри в системі дошкільного сенсорного виховання дітей із загальним недорозвитком мовлення» / «Корекційна педагогіка. Вісник Української асоціації корекційних педагогів» - 2015-№1, с.15-21.
- 2.
3. Любашина В. «Ігрова діяльність як засіб розвитку діалогічного мовлення старших дошкільників в умовах дошкільного закладу» / «Педагогічні науки. Наукові записки.-2013.-Випуск 121(!), с.154-158.
4. Рібцун Ю. В. Гра як засіб мовленнєвого розвитку молодших дошкільників із ЗНМ / Ю. В. Рібцун // Теорія і практика сучасної логопедії: зб. наук.пр.- Київ: Актуальна освіта, 2004.-Вип.1., с.150-165.
5. Богуш А. М. Мовленнєво-ігрова діяльність дошкільників / А. М. Богуш, Н. І. Луцан. – Київ, 2008. – 256 с.